

Božič delavskega otroka

Pri nas potic, veselja letos ni.
Ob petrolejki trudno v strop strmimo;
brez dela očka je že mesec dni,
le komaj, komaj še živimo.

Bolan je bratec; za zdravila ni
in mamica se stežka, stežka vleče.
Božično drevce prazno — lučka tli
in po pastirčkih splašeno trepeče.

Solze so nam v očeh, a se bojimo,
da v jok planili bi v tej noči sveti.
V drevcesce prazno, v lučko vsi stlimo
v boleči žalosti tesno, tesno objeti.

Sonja Sever

Božične sanje

Ilustriral M. Sedej

Rahlo, rahlo, kakor božji dih je zaplaval večerni veter čez zasnežene holme in gozdove. Nežno, kakor zvonjenje drobnih zvončkov, so zacingljale ledene svečice v vejevju. Zvezdice so se druga za drugo vžigale in srebrn modrikast svit je tajinstveno oblil snežno odejo.

»Civ, civ!« je zatrepetal žalosten glasek skozi tišino. Pod visoko jelko na robu gozda se je onemoglo opotekala v globokem snegu drobna ptičica. Ždaj pa zdaj je zafrfotala in se skušala dvigniti. Toda od jastreba ranjeno krilce je ni hotelo nositi, kakor odlomljeno ji je viselo ob telescu. »Civ, ne morem, ne morem, tako sem lačna!« je bolno začivkala. Mar res ni bilo nikogar, da bi pomagal drobni sinički, ki je vse leto tako ljubko prepevala? —

Zvezdice so sicer z mehкими očesci mežikale z neba, toda kako bi ji prišle na pomoč, ko pa so bile tako daleč, daleč! Tudi veter je ustavil svojo pot, krožil nad onemoglo ptičico in mehko božal njeno perje. Več pa tudi on ni mogel storiti. »Cin, cin!« so žalostno cingljale ledene svečice v vejevju, »naš mali pevec umira, pojdite mu na pomoč!«

A vse zaman, pomoči ni bilo od nikoder. Ptičica je čedalje bolj slabela in končno negibno obležala na snegu, kakor na belem, mrtvaškem prtu. Iz doline se je dvignila srebrna meglica, se rahlo spustila nad ptičico in jo pokrila s prosojnim pajčolanom. Hladni žarki bledega meseca so se dotaknili te čudežne odeje in jo zgostili v prekrasne kristale blestečega ivja. V jelki je žalostno zastokalo in čuvajoče drevo je razprostrlo svoje veje nad onemoglo ptičko.

*

Nedaleč od jelke na malem holmu je stala revna bajtica. Kakor preplašena miška je kukala iz težke snežne odeje. Iz njenih okenc ni sijala lučka, nobena gaz ni vodila do nje. Kdo neki bi tudi obiskoval tako revne bajtarje, kakor sta bila mali Petrček in njegova mama? — Odkar je oče padel v vojni, sta jima bila bolezen in glad edina gosta.

Brez pomoči, kakor ptička pod jelko, je ležala mati že drugi dan težko bolna na svojem ležišču. Petrček pa je bil še predroban, da bi zagazil v visoki sneg in poklical daljne sosedo. Že ves večer je visel ob oknu, pozabil na glad in mraz in poln božičnega pričakovanja strmел v zimsko noč. Bo li tudi letos prišel Jezušček? — O, letos ga bo čakal, hoče ga videti, prositi ga za mamino zdravje. Polnoč je že legla na zemljo in črne sence so se dvigale iz doline.

»Mamica, mamica!« je nenadoma vzkliknil Petrček, »čuj, mar ne plahutajo angelska krila?... Mamica, ne slišiš cingljanja srebrnih zvončkov?... Mati ni odgovorila. Bolno je zastokala na ležišču in težko dihala v vročičnih sanjah. »Mamica, glej, glej, nekaj je zasijalo tam v gozdu!... in, — oo, glej, majhen fantek je stopil iz njega!... Ždaj pod jelko nekaj pobira!... Kako mu bleste zlati kodri, kakor sonce! In obrazek, kako mu je lep, kakor angelčkov!... Joj, mamica, kako je reven, samo srajčko ima in bos hodi po mrzlem snegu!... Mamica, pa to je vendar Jezušček, prav tisti Jezušček iz cerkve, ki drži svetemu Jožefu sekiro!... O, mamica, k nam gre!«...

Petrček je po-
božno sklenil ročice
in ves blažen strmел
v čarobno noč.

»Tik tik!« — je
rahlo potrkalo na
šipo. »Petrček, od-
pri!« je klical nežen
glasek. Petrček je s
trepetajočimi roči-
cami odpahnil okno
in ves omamljen zrl
v angelskolepi obra-
zek pod oknom.

»Nič se ne boj.
Petrček! Saj si me
vendar čakal in pri-
šel sem!« je zazve-
nelo, kakor nebeška
glasba. »Stegni ročice! Tu imaš drobnega tovariša in lepo ga neguj,
a tu zdravilo za tvojo mamico, položi ga ji na čelo!«

Še preden se je Petrček prav zavedel, kaj se godi, je Jezušček izginil. Dolgo je še ves blažen strmел skozi okno. Nato si je ogledal darove v ročicah. V desnici je trepetala drobna ptička, a v levici je blestela prekrasna, nenavadno veliko snežinka.

»Mamica, Jezušček je bil tu! Glej, kaj mi je prinesel!« je pre-
srečen vzkliknil in stekel k postelji. Toda mati se ni ozrla, negibno
je ležala. Petrčkov obrazek je oblila silna žalost. »Joj, mamica, mar
res ne moreš odpreti oči?« je zajokal. »Saj imam tudi zate darek!«
In položil je veliko snežinko mami na čelo.

In glej, ko se je snežinka dotaknila vročičnega čela, je zablestela
kakor čudovit dragulj, a ta hip — o čudo! — se je materin blede obraz
rahlo pordečil, njene še pravkar bolno stisnjene ustnice so se zasmeh-
ljale in počasi je odprla oči. Snežinka pa je skopnela.

»Mamica, moja mamica, Jezušček je bil tu!« se je Petrček žareč
od sreče privil k mami in ji hitel pripovedovati, kaj je doživel. Mama

je začudeno gledala zdaj otroka, zdaj drobnega ptička, ki ga je ljubeče držal v ročicah. Prijela se je za čelo, kjer je še čutila hladen dotik ledene snežinke. Ni se mogla zavedeti. Mar sanja, ali je resnica, da je zdrava, zopet zdrava. Res, tako dobro se že dolgo ni počutila!... Tedad so jo oblike solze radosti. »Petrček, otrok moj!« je vsa ganjena zašepetala in nežno objela svojega malčka. »Jezušček nas ni pozabil, prinesel nam je najlepši dar, prinesel mi je zdravje!... O zahvaljen, tisočkrat zahvaljen!« je sklenila roke in s toplim pogledom obvisela na Križanem v kotu.

Nenadoma se je zdrznila. »Reyček moj, si danes kaj jedel?... In kako je tukaj mraz! Gotovo si lačen in te zebe!« je zaskrbelo njeno materinsko srce. Lahkotno, kakor da ni bila nikoli bolna, je skočila z ležišča, prižgala sveče in zanetila ogenj v peči. Kmalu se je dobrodejna toplota razlila po izbici. Skrivnostno smehlajoče je mati odprla staro skrinjo, kjer je že dolgo shranjevala razne dobrote in skromne jaslvice. Ni dolgo trajalo, ko so jaslvice visele v kotu, a na praznično pogrnnjeni mizi se je kadila sladka češpljeva kaša. Zraven Petrčkovega krožnika so ležala rdeče žareča jabolka, kupček orehov in celo košček potice. Medtem ko je mati vse to pripravljala, je Petrček čepel na klopici ob peči in s svojim dihom grel onemoglo ptičko. »Čiv, čiv!« se je ta nenadoma oglasila, stegnila svojo glavico iz Petrčkove peščice in lačno gledala na mizo.

»Mamica, glej, moj ptiček je oživel, in kako gleda na potico! Toda joj, krilce mu visi!«

Mama je nežno vzela drobnega bolnika, ga ogledala in kanila zdravilno olje na rane. Ptiček se ni branil, še nekam hvaležno je gledal svoje dobrotnike.

Ko so nato vsi trije sedli k večerji, je Petrček skoraj pozabil nositi žlico k ustom, tako vneto je skrbel za svojega gosta. A ptiček je z velikim tekom pridno zobal. Petrčku so od sreče gorela ličeca kakor rdeča jabolka.

»Čiv, čiv, hvala, dovolj!« je končno ljubko začivkal drobní gost, počenil sredi mize, skril kljunček pod perje in zadremal.

Iz daljave je donelo svečano zvonjenje, božični zvonovi so vabili k polnočnici. Mama in Petrček sta klečala pred jaslavicami. Petrček je v polspanju ponavljal mamino zahvalnico. »Sedaj pa sinček še en očenaš za očka, gotovo gleda ta večer z nebes na nas —«

»Da, da, za očka!« se je zdrznil Petrček, krčevito sklenil drobne ročice in pogumno ponavljajl mamine besede. Toda še preden je bilo molitve konec, se mu je glavica globoko sklonila in je trdno zaspal.

Mati je nežno dvignila svojega ljubljenca, mu mehko postlala na topli peči, a zraven njega postavila škatlico s ptičkom. Dolgo je gledala mili otroški obrazek. »Siromaček moj,« je zašepetala, »sedaj, ko sem zdrava, ne boš več stradal in zmrzoval!« Ugasnila je svetilko in zopet so okenca bajte zrla v temno noč.

V daljavi so izzveneli polnočni zvonovi, tudi zvezdice so šle k počitku in se druga za drugo skrivale za oblake. Lahke snežinke so prifrftale, kakor beli metuljčki z neba, in na zemljo je legel božični mir. Angel varuh se je s svojimi rahlimi krili dotaknil Petrčka na peči in fantek se je sladko nasmehnil.

Čuj, mar ni začivkal ptiček? »Petrček, Petrček!« je klical in mu nežno potkal s kljunčkom po nosku. »Čiv, čiv, brž vstani in pojdi z menoj! Ker si bil tako dober, ti pokažem nekaj prekrasnega!«

Petrček se je zdrznil, v sanjah je točno razumel, kar mu je žvrgolel drobni prijatelj, in brž je zlezel za njim s peči. Tedaj ga je ptiček s kljunčkom potegnil za suknjico, češ: »Pojdi do vrat!« A ko jih je Petrček odprl, je reklo — fr — in ptiček je zletel v zimsko noč ter glasno začivkal: »Čiv, čiv, kar za menoj!« Petrček se ni obotavljal, urno je pohitel za ptičkom in glej, kako čudno: sveži sneg se ni vdiral pod njegovimi koraki. Lahkotno kakor peresce je hitel čez snežne poljane. Tedaj je razprostrl svoje ročice, kakor da bi bila krila in, oo... oo... kako lepo! Dvignil se je s tal in letel kakor pravi angel za svojim malim vodičem čez vrhove najvišjih smrek.

Kmalu sta dospela pod visok snežnik, o katerem mu je mama vedno pravila, da sega skoraj do nebeških vrat. Petrček je močneje zakrilil in urno kakor veter sta se dvignila proti vrhu. Joj, kako visoko sta že bila! Daleč pod njima so ležali gozdovi, holmi in domača hišica in vse je bilo podobno majhnim igračkam. Ni dolgo trajalo, ko sta dospela do oblakov. Tu je Petrček radostno vzkliknil. Zagledal je vse polno ljubkih angelčkov. Sedeli so na mehkih oblakih in z urnimi prstki trgali z njih kosmiče in jih metali kot snežinke na zemljo. Petrček bi kar najrajši ostal tu in pomagal angelčkom sipati snežinke. Toda ptiček je začivkal:

»Pojdi, fantek, dolga je še najina pot in še mnogo lepega boš videl!«

»Pa zbogom, lepi angelčki!« se je prijazno poslovil Petrček in živo zamahljal z ročicami. Ni dolgo trajalo, ko sta prispela nad oblake. Tu se je Petrček zopet silno začudil. Zagledal je zvezdice vile. Tisoče in tisoče jih je bilo in vse so sladko spančkale v sinjih posteljicah. »O, kako so lepe!« je zašepetal Petrček, najrajši bi stopil od posteljice do posteljice in jih rahlo pobožal.

Ali ptiček mu je tudi to pot zaklical: »Petrček, kar naprej, glej, tam se že bleste nebeška vrata!«

In res, nedaleč je žarela čudovita svetloba, podoba vzhajajočega sonca. Kmalu sta dospela do prekrasnih zlatih vrat. »Pik, pik!« je ptiček potrkal s kljunčkom. Ta hip se je v vratih odprlo okence, iz katerega je pokukala drobna glavica kodrastega angelčka.

»A, vidva sta, Petrček in sinička!« se jima je prijazno zasmejal ljubki vratar. »Cin, cin!« je srebrno zazvenelo v ključavnici in rajske duri so se odprle na stežaj. Petrčku je od začudenja zaprlo sapo in skoraj je pozabil prestopiti nebeški prag. Pred njim se je razprostrl čudovit vrt, obsijan s čarobno svetlobo. Prekrasna glasba in angelsko petje je zvenelo še tisočkrat lepše kakor božične orgle v cerkvi. A glej tam, med cvetnimi gredicami, obdan od nešteti angelčkov v belih oblekah, se mu je smehljal Jezušček, prav tak kakor ga je videl nocoj.

»Pridi, Petrček, daj mi ročico, da ti razkažem svoj božični vrt!« ga je vabil s srebrnim glasom.

Petrček je ves blažen prožil Jezuščku ročico, sinička pa je veselo čivkajoč sedla svojemu božjemu Rešitelju na rame.

»Glej, Petrček, na tem rajskem vrtu rasto vse dobrote za pridne otroke!« je pokazal Jezušček okrog sebe. Hodili so od gredice do gre-

dice, od grma do grma in Petrček se ni mogel dovolj načuditi. Kar je videl, se mu je zdelo tako neskončno lepo. Med gredicami so hoteli drobni angelčki z zlatimi škropilnicami in pridno zalivali cvetice, kakršnih še nikoli ni videl. »No, poskusi Petrček!« mu je prijazno ponudil Jezušček in odtrgal na tem in onem cvetu kak listič. Petrček kar verjeti ni mogel. Listič velike rjave cvetice je bil prava čokolada, a listič drugih cvetic so bili sladki in dobri, da kaj takega še ni pokusil. Najbolj čudna pa je bila gredica z graham. Ko je Jezušček odprl strok, so se vsuli iz nje sami svileni blesteči bonbončki. A na grmovju, kaj je tu vse raslo! Rdeča jabolka, zlate pomaranče, sladke fige in črni rožiči! A glej tam, na onem drevesu so se zibali na srebrnih nitih medeni kolački, srčeca in konjički iz živopisanega lecta. Jezušček mu je od vsega dal, a Petrček je jedel in jedel in ni se mogel dovolj najesti teh dobrot. Tako so dospeli do konca tega čudežnega vrta in stopili skozi prekrasna vrata, spletena iz samih rož. Pred njimi se je razprostirala velika poljana, vsa posejana z opojno dehtečimi lilijami.

»To je pa delavnica marljivih angelčkov,« je tolmačil Jezušček. In res, tam na dolgih, belih klopih so sedeli krilatci, drug poleg drugega, kakor ptički na veji, in vsak je bil zatopljen v svoje delo. Kakor bliski so švigale lesketajoče se pletenke v drobnih ročicah in izpod spretnih prstikov so kar vidno rasle tople nogavice, rokavice, čepice in rute, za uboge otroke. Nedaleč od pridnih pletilcev so bili angelčki krojački. Tu se je šivalo, rezalo in krojilo, da je bilo veselje! V belih košarah je že ležalo vse polno predpasničkov, krile in hlačk. Najbolj ljubki pa so bili angelčki čevljarčki. Važno so čepeli v svojih čevljarških predpasničkih na nizkih stolčkih okrog velike mize. Rezali, lepili in razbijali so, da je kar odmevalo po rajski delavnici. Končno so dospeli v oddelek, kjer so večji angeli izdelovali igračke. To je bilo nekaj za Petrčka! Z blestečimi očmi je gledal dolge vrste lepih vozčkov in konjičkov, punčk in pisanih žog vseh velikosti. Tako lepih stvari niti v izložbi bogatega trgovca ni videl. Toda nenadoma je obstrmel. Kdo neki je tisti veliki angel, ki pravkar podkuje lesenega konjička? ... Zelo znan se mu je zdel! ...

»Očka, moj očka!« je zdajci glasno zaklical in pohitel velikemu angelu v naročje.

»Petrček, sinček moj!« je dahnil oče, ga čvrsto privil na srce in vroče poljubil na čelo.

»Očka,« je ves blažen jecjal Petrček in široko odprl oči.

Toda kaj je to? ... Očeta, Jezuščka, rajске delavnice naenkrat ni bilo več. Nad seboj je ugledal smehljajoči se mamin obraz.

»Civ, civ, dobro jutro zaspanček!« ga je pozdravljala drobna sinička in zaupno priskakljala k njemu. Skoz nizka okna je prijazno sijalo božično sonce in kakor blagoslov razlilo svoje žarke po skromni izbici.

Mausser Karel

Moja prva polnočnica

Ilustriral Fr. Uršič

Od cerkve sem se je naenkrat odtrgalo pritrkavanje.

Spomnim se, kako sem moledoval in prosil zdaj dedka, ki je žulil pipico za zapečkom, zdaj starejšega brata, ki se je sukal okoli jaslie, zdaj spet očeta, ki je še pozno zvečer brkljal po hlevu. Toda nihče se me ni usmilil. Nazadnje sem šel k materi, dasi me je bila že prejšnji večer odpravila, češ da bom zmrznil, še preden bom prišel do cerkve.

S solznimi očmi sem jo vlekel za roke in krilo, a vse zastonj. Ni se dala preprositi. Šele ko sem zaihtel prav na glas, se je starejši brat potegn timer zame. Najprvo je malo zahrkal, kar se je meni zdelo na moč sumljivo, nato pa se je mati takoj vdala.

»Boš pa šel, pustež. Saj ne nehaš prej. Toda naprej ti povem, da se mi nikar ne emeri v cerkvi, če te bo zeblo. Ura je šele devet. Do enajstih boš legel, takrat te bom pa poklicala.«

Odpeljala me je v čumnato. Meni se je silno čudno zdelo, da bi bila ura šele devet, ko sem se vendar ves večer tako mučil, da me ni zmagal zaspanec. Toda vse moje ugovarjanje ni nič pomagalo.

»Pa da me boste poklicali,« sem se krčevito branil materinih rok, ki so me začele razpravljati. Znova sem se začel emeriti in še danes se čudim, da me mati ni udarila.

»Presneti otrok ti, kakšen je,« se je jezila. »Pa napravljen lezi!«

»Pa da ne boste pozabili,« sem zaklical za njo, ko je že precej huda zaloputnila vrata.

Meni se je zdelo vse to nekam sumljivo. Kar sapo sem zadrževal in prisluškoval.

»Saj bo zaspal,« je godel starejši brat. »Zaspanec ga je mučil, zato je pa tako sitnaril. Zakaj pa ga že prej niste spravili spat?«

»Ko pa hoče povsod biti,« me je že skoraj nežno zagovarjala mati. Morda jo je ganila moja trdovratnost.

»Časa imamo še precej,« je zabrundal od nekod očetov glas. »Do enajstih bo pa že zaspal.«